Lietas arhīva Nr. A42-00885-22/46
ECLI:LV:ADRJVTN:2022:0428.A420253221.13.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā 2022. gada 28. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solveiga Pone,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicējas /pers. A/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.3. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Ministru kabinets 2021. gada 9. oktobrī izdeva rīkojumu Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – Rīkojums Nr. 720), kura 5.3. apakšpunkts paredz, ka ārkārtējās situācijas laikā valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas no 2021. gada 15. novembra savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņiem ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

Savukārt Rīkojuma Nr. 720 5.4. apakšpunktā bija noteikti priekšnoteikumi dienesta (darba) pienākumu veikšanai līdz Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā noteiktajam termiņam, tas ir, līdz 2021. gada 15. novembrim. Saskaņā ar Rīkojuma Nr. 720 5.4.2. apakšpunktu darbinieki (amatpersonas), kuriem darba pienākumu veikšanai nepieciešams vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts un kuriem šāda sertifikāta nav, savus darba pienākumus no 2021. gada 20. oktobra līdz vakcinācijas sertifikāta saņemšanas brīdim varēja pildīt ar testēšanas sertifikātu, kas izsniegts ne agrāk kā pirms 72 stundām, vai darba devēja ne agrāk kā pirms 72 stundām organizētu skrīninga antigēna testu teritorijās, kur nav pieejami pakalpojumi testēšanas sertifikātu saņemšanai.

Rīkojums Nr. 720 izdots, lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, pamatojoties uz Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkta „e" apakšpunktu, likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. pantu, 5. panta pirmo daļu un 6. panta pirmās daļas 1. punktu un otro daļu, 7. panta 1. punktu un 8. pantu, Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otro daļu.

Rīkojums Nr. 720 zaudēja spēku 2022. gada 1. martā.

[2] Nepiekrītot Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktam, pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Rīkojuma Nr. 720 anotācijā nav minēts epidemioloģiskās drošības pamatojums valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām būt vakcinētiem.

[2.2] Ministru kabinets, pieņemot Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktu, ir pārkāpis likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. panta pirmajā daļā un 8. panta pirmās daļas 8. punktā noteikto deleģējumu un pilnvaras, jo minētās tiesību normas nedod Ministru kabinetam tiesības noteikt darba pienākumu veikšanas ierobežojumus valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām.

Tādejādi tiek pārkāptas pieteicējas Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 94. pantā noteiktās pamattiesības uz personas brīvību un neaizskaramību, jo nevienam nav tiesību noteikt to, kādām atļaujām pieteicējai būtu jābūt, lai pildītu darba pienākumus attālināti.

[2.3] Ministru kabinetam nav noteikts pilnvarojums ierobežot Darba likumā noteiktās darbinieku un darba devēju tiesības, kā arī uzlikt darbiniekiem un darba devējiem papildu pienākumus. Turklāt, Darba likuma 6. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka nav spēkā darba koplīguma, darba kārtības noteikumu, kā arī darba līguma un darba devēja rīkojumu noteikumi, kas, pretēji normatīvajiem aktiem, pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli.

[2.5] Ministru kabinetam nav noteikts pilnvarojums ierobežot Satversmē noteiktās pamattiesības, tostarp pirmās grupas pamattiesības - Satversmes 95., 96. un 111. pantā garantētās tiesības uz cilvēka cieņas aizsardzību, privātās dzīves neaizskaramību un veselību. Atbilstoši Ovjedo 1997. gada 4. aprīļa Konvencijas par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā (turpmāk – Ovjedo Konvencija) 24. pantam valsts tiesību aktos ir jābūt ietvertam taisnīgas kompensācijas par medicīniskās iejaukšanās dēļ personai nodarītu pārmērīgu kaitējumu tiesiskajiem mehānismiem. Nevienā no šobrīd Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem tiesību aktiem, kas izdoti Covid-19 pandēmijas sakarā, nav noteikts, ka personai, kurai medicīniskas iejaukšanās dēļ nodarīts pārmērīgs kaitējums, būtu tiesības saņemt taisnīgu kompensāciju.

Eiropas Padomes Bioētikas komiteja 2021. gada 4. maija paziņojumā par cilvēktiesību apsvērumiem attiecībā uz „vakcīnu pasēm" un līdzīgiem dokumentiem norāda uz to, ka pandēmijas izraisītā krīze un tās novēršanas pasākumi nedrīkst apdraudēt cilvēka cieņas respektēšanu un cilvēktiesību aizsardzību. Eiropas Padomes Bioētikas komiteja stingri paziņo, ka vakcinācijas un pārslimošanas sertifikātu izmantošana nemedicīniskiem nolūkiem, neparedzot arī citas alternatīvas (tādas kā negatīvi testi), izraisa nopietnus cilvēktiesību jautājumus. Jo īpaši gadījumos, kuros vakcīnu un pārslimošanas sertifikāti tiek izmantoti, lai atļautu ekskluzīvu piekļuvi pakalpojumiem un citām jomām. Vienlaikus Eiropas Padomes Bioētikas komiteja ir norādījusi, ka zinātniskajās nostādnēs un atziņās Covid-19 pandēmijas jautājumos nav pietiekamas skaidrības.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas Īstenošanas lēmumiem četrām Covid-19 vakcīnām („Comirnaty", „Vaccine Moderna" (mainīts uz „Spikevax"), „AstraZeneca" (mainīts uz „Vaxzevria") un „Vaccine Janssen") Eiropas Savienības tiesiskajā telpā ir izsniegta tirdzniecības atļauja ar nosacījumiem, kas nozīmē, ka minētajām vakcīnām joprojām nav visaptverošu klīnisko datu un joprojām ir nepieciešami papildu dati.

[2.6] Atbilstoši Ovjedo Konvencijas 5. pantā noteiktajam vakcināciju nevar veikt bez personas brīvprātīgas piekrišanas, it sevišķi ņemot vērā, ka joprojām ir daudz zinātnisku neskaidrību par imunitātes ilgumu un vakcīnu spēju ierobežot slimību izplatīšanos, kā arī vakcīnu iedarbība uz cilvēku

organismu ilgtermiņā nav zināma, tāpat vakcīnas līdz galam nav izpētītas. Vakcinācija nevar būt obligāta.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Lielā Palāta) 2021. gada 8. aprīļa spriedumā lietā „Vavrička un citi pret Čehiju" (pieteikuma Nr. 47621/13) norādīts, ka par obligātas vakcinācijas noteikšanu normatīvajos aktos var būt runa tikai tad, ja tās ir standarta un rutīnas vakcīnas (nevis vakcīnas, kurām ir izsniegta viena gada tirdzniecības atļauja ar nosacījumiem) pret slimībām, kas ir jau sen labi pazīstamas medicīnas zinātnē.

Savukārt Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2021. gada 27. janvāra rezolūcijā Nr. 2361 „COVID-19 vakcīnas: ētiskie, tiesiskie un praktiskie apsvērumi" 7.3.1. un 7.3.2. apakšpunktos ir ietverts aicinājums visām 47 Eiropas Padomes dalībvalstīm (tai skaitā arī Latvijai) nodrošināt to, lai Covid-19 vakcīnas nebūtu obligātas un ka neviens nedrīkst tikt pakļauts politiskajam, sociālajam vai cita veida spiedienam nolūkā panākt to personu vakcināciju, kuras to nevēlas, kā arī nodrošināt to, ka neviens netiek diskriminēts tādēļ, ka nav saņēmis vakcināciju veselības apsvērumu dēļ, vai tādēļ, ka pats to nevēlas.

Ņemot vērā minēto, arī viens no Rīkojuma Nr. 720 izdošanas juridiskajiem pamatiem - Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrā daļa - nevar tikt piemērota kā pamatojums un deleģējums Ministru kabinetam noteikt faktiski obligātu vakcināciju Latvijas iedzīvotājiem. Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrā daļa ir jāskata saistībā ar 3. panta pirmajā daļā ietverto deleģējuma apjomu un tajā nekur Ministru kabinetam nav dots tiešs un nepārprotams pilnvarojums noteikt iedzīvotāju (tai skaitā visu valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieku un amatpersonu) obligātu vakcināciju. Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta pirmās daļas 3. punktā ir minēta tikai „iedzīvotāju vakcinācija" (nevis „iedzīvotāju obligāta vakcinācija") un, pat ja tur būtu minēta „iedzīvotāju obligāta vakcinācija", tad attiecībā uz minētajām Covid-19 vakcīnām šādu obligātumu noteikt nedrīkst.

[2.7] Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā noteiktais pienākums ir neatbilstošs un nesamērīgi ierobežo pieteicējas tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai, tādējādi pārkāpjot Satversmes 91. pantā (tiesības uz diskriminācijas aizliegumu), 101. pantā (tiesības piedalīties valsts un pašvaldību darbībā) un 106. pantā (tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu) garantētās tiesības, jo pieteicējas darbu ir iespējams organizēt tā, lai būtu ievērotas epidemioloģiskās drošības prasības, pielāgojoties apstākļiem un pildot darba pienākumus saskaņā ar šī brīža noteikto regulējumu, t.i., attālināti. Nav pamatots, kāpēc tieši valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām aizliegts pildīt darba pienākumus bez vakcinācijas un pārslimošanas sertifikāta, bet pārējiem darba devējiem ir ļauts izvērtēt epidemioloģiskās drošības apstākļus.

[2.8] Pieteicēja uzskata, ka Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkta prettiesiskuma konstatēšana nepieciešama, lai nepieļautu līdzīgu gadījumu atkārtošanos turpmāk, kā arī atlīdzinājuma pieprasīšanai nākotnē. Nav izslēgts, ka rudenī saslimstības līmenis paaugstināsies, ņemot vērā sezonalitāti. Nav pieļaujams, ka cilvēki, tajā skaitā pieteicēja, tiek atstāti bez iztikas līdzekļiem un viņiem tiek liegts šos iztikas līdzekļus sev sagādāt, godīgi strādājot brīvi izraudzītā profesijā.

[3] Ministru kabinets rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt. Paskaidrojums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[3.1] Ministru kabineta tiesības pieprasīt personām uzrādīt sadarbspējīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu izriet no likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. panta pirmās daļas un 8. panta otrās daļas, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 4. panta pirmās daļas 3. un 7. punkta, kā arī Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta pirmās un trešās daļas. Turklāt Valsts konstitucionālo orgānu vadītāji ir atzinuši, ka ārkārtējas situācijas vadība ir Ministru kabineta uzdevums. Papildus tam Saeima 2021. gada 14. oktobra sēdē pieņēma lēmumu, ar kuru nolēma atbalstīt Ministru kabineta lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju atbilstoši Rīkojumā Nr. 720 noteiktajam.

[3.2] Rīkojums Nr. 720 tika izdots, lai panāktu Covid-19 straujās izplatības ierobežošanu un ar to saistītās veselības sektora pārslodzes un nāves gadījumu pieauguma novēršanu, citstarp ieviešot pasākumus, kas veicina nepasargāto (nevakcinēto) personu pārliecību par nepieciešamību vakcinēties pret Covid-19. Valsts un pašvaldības darbinieki ir tie, kuriem atbilstoši Satversmē noteiktajai valsts iekārtai ir jāīsteno nozīmīgas valsts funkcijas. Līdz ar to Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā ietvertās prasības mērķis ir noteikt tādus šo personu pienākumus, kas primāri nodrošinātu valsts funkciju īstenošanas nepārtrauktību, ņemot vērā šo amatpersonu un darbinieku atbildību sabiedrības priekšā, īpaši ārkārtējos apstākļos. Šādi tiek sasniegts minētā regulējuma leģitīmais mērķis - sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistīta ar infekcijas izplatības ierobežošanu.

[3.3] Ar Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā ietverto prasību tiek nodrošināts, ka ikviena persona, kura saņem algu no valsts budžeta līdzekļiem, līdzdarbojas ar Covid-19 infekcijas izplatību saistītās krīzes novēršanā, gan palīdzot samazināt sabiedrībā valdošās šaubas par vakcīnu, gan risku noslogot veselības aprūpes sistēmu smagas saslimšanas gadījumā.

[3.4] Zināms risks piemīt jebkuru zāļu, tai skaitā, jebkuru vakcīnu, lietošanai, taču tas tiek vērtēts kopsakarā ar sagaidāmo ieguvumu. Eiropas Zāļu aģentūra ir reģistrējusi visas šobrīd Latvijā pieejamās vakcīnas pret Covid-19 un rekomendējusi tās lietošanai Eiropas Savienībā, apstiprinot, ka ieguvums no vakcinācijas daudzkārt pārsniedz iespējamos riskus. Savukārt Eiropas Komisija šos secinājumus ir apstiprinājusi, pieņemot lēmumu par zāļu reģistrāciju. Vakcīnu pret Covid-19 drošuma uzraudzība turpinās arī pēc zāļu reģistrācijas. Gadījumā, ja vēlāk tiek konstatēts nepieņemams drošuma apdraudējums, kas izmaina ieguvuma un riska samēru un padara to negatīvu, reģistrācija tiek apturēta.

[3.5] Vakcinācija darba vidē ir pamatota ar Epidemioloģiskās drošības likumā noteikto personas pienākumu nepakļaut citas personas inficēšanās riskam, kā arī ar darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasību nepakļaut darbiniekus inficēšanās riskam.

[3.6] Pandēmijas apstākļos valsts īstenotie pasākumi veselības aizsardzības jomā var tikt vērtēti arī kā tādi, kas nepieciešami sabiedrības drošības aizsardzībai. Ņemot vērā, ka vakcinētām personām ir būtiski zemāka inficēšanās iespēja un būtiski zemāka infekcijas pārnese, tad nosacījumi noteikt valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām prasību būt vakcinētām pret Covid-19 infekciju (izņēmuma gadījums, ja persona ir pārslimojusi) ir piemērotākais epidemioloģiskās drošības pasākums, jo citu vakcinācijai līdzvērtīgu epidemioloģiskās drošības pasākumu gan attiecībā uz inficēšanās riskiem, gan arī uz infekcijas pārneses riskiem šobrīd nepastāv, izņemot tikai alternatīvo iespēju plašu un būtisku ierobežojumu noteikšanā. Iegūtā pieredze rāda, ka nefarmaceitiskie pasākumi nav pietiekami efektīvi. Līdz ar to vakcinācija ir vienīgais veids, kā turpmāk novērst infekcijas nekontrolētu izplatīšanos.

[3.7] Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkta mērķi nevarēja sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo tiesības vai tiesiskās intereses, jo tests Covid-19 infekcijas noteikšanai nevar aizvietot vakcināciju un nav uzskatāms par līdzvērtīgu epidemioloģiskās drošības pasākumu. Tas ir izmantojams kā drošības līdzeklis attiecībā pret citu personu inficēšanu un uzskatāms kā palīgrīks, bet tas nepasargā pašu testēto personu no saslimšanas, jo persona jebkurā brīdī, veicot darba pienākumus, var inficēties.

[3.8] Līdzīgas prasības darbiniekiem būt vakcinētiem, lai tie varētu pildīt savus pienākumus, tiek noteiktas arī citās Eiropas un pasaules valstīs, piemēram, Itālijā, Francijā, Kanādā un Amerikas Savienotās Valstīs. Turklāt par vakcīnu efektivitāti liecina arī situācija valstīs, kur ir augsta sabiedrības un tai skaitā riska grupu vakcinācijas aptvere (piemēram, Zviedrijā Dānijā, Norvēģijā), kur, neskatoties uz saslimšanas gadījumu pieaugumu, mirstības no Covid-19 rādītāji joprojām saglabājas ļoti zemā līmenī.

[3.9] Rīkojuma Nr. 720 anotācijā nav ietverts Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkta ietvertā nosacījuma pamatojums, jo Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkts sākotnēji, kad bija izstrādāta anotācija, projektā nebija iekļauts. Lēmums par Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktu tika pieņemts

Ministru kabineta Krīzes vadības padomes 2021. gada 7. oktobra sēdē un apstiprināts Ministru kabineta 2021. gada 8. oktobra ārkārtas sēdē.

[3.10] Vakcinācija mazina inficēšanās un turpmāku Covid-19 vīrusa izplatīšanās risku darba vietās, novērš uzliesmojumus un nepieciešamību veikt pretepidēmijas, tai skaitā, ierobežojošos pasākumus, kas traucē darba procesu norisi, kā arī novērš darbinieku prombūtni, jo Covid-19 vakcīnas palīdz novērst simptomātisku Covid-19 infekciju un nopietnu saslimšanu.

Vakcinācija arī aizsargā citus cilvēkus, īpaši cilvēkus ar paaugstinātu smagas slimības risku (pacientus, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientus, bērnus, kuri vecuma dēļ nevar saņemt vakcīnu u.c.), kā arī nodrošina pakalpojumu nepārtrauktību, novēršot personāla trūkumu un pakalpojumu sniegšanas ierobežojumus uzliesmojuma gadījumā.

[3.11] Eiropas Cilvēktiesību tiesa lietā „Vavrička un citi pret Čehiju" 288. punktā ir norādījusi, ka gadījumā, ja tiek uzskatīts, ka brīvprātīgās vakcinēšanās politika nav pietiekama, lai sasniegtu un uzturētu kolektīvo imunitāti, vai kolektīvajai imunitātei nav nozīmes slimības rakstura dēļ, nacionālās iestādes var pamatoti ieviest obligātas vakcinēšanas politiku, lai panāktu atbilstoša līmeņa aizsardzību pret nopietnām slimībām.

[3.12] Tiesībsargs ir norādījis, ka valstij ir plaša rīcības brīvība vakcinācijas politikas noteikšanā. Ja brīvprātīga vakcinācijas politika nav pietiekama, lai sasniegtu un saglabātu pūļa imunitāti, ir pamats ieviest obligātu vakcinācijas politiku. Tiesībarga ieskatā obligāta vakcinācija pret Covid-19 šobrīd būtu atbilde uz vajadzību aizsargāt indivīdu un sabiedrības veselību pret Covid-19 plašo izplatību.

[3.13] Atbilstošs sertifikāts tiek prasīts plašākam personu lokam nekā tikai valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām. Arī privātajā sektorā darba devējs, veicot tiesību normā paredzēto izvērtējumu, var pieprasīt sertifikātu, ja tas ir būtiski uzņēmuma vai iestādes darbības nodrošināšanai (turklāt jāņem vērā, ka sākot ar 2021. gada 15. decembri bez vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta šajā sektorā darba pienākumus varēs veikt tikai tādas personas, kas ir nodarbinātas attālināti). Privātajā sektorā būs iespēja izvēlēties, vai tiks saglabāta darba samaksa. Valsts un pašvaldību institūcijās (tai skaitā kapitālsabiedrībās) šajos jautājumos nav rīcības brīvības. Šāda atšķirība ir attaisnojama ar mērķi nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

[3.14] Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā noteiktās prasības ir atbilstošas, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu aizsardzību infekcijas izplatības apturēšanā. Turklāt personām ir iespēja atlikt vakcināciju saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumu Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr. 662) 216. punktu, kas paredz tādu iespēju, ja personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls.

[4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo un ceturto daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja vien par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē tiesu nav lūdzis pieteicējs, trešā persona vai šā likuma 29. pantā minētais tiesību subjekts.

Izskatāmajā lietā pieteicēja nav lūgusi izskatīt lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē, tādēļ lieta izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[6] Ministru kabinets 2021. gada 9. oktobrī izdevis Rīkojumu Nr. 720, ar kura 1. punktu laika posmā no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 11. janvārim visā valsts teritorijā tika izsludināta ārkārtējā situācija.

Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā, redakcijā, kas bija spēkā līdz 2022. gada 14. februārim, bija noteikts, ka ārkārtas situācijas laikā valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas no 2021. gada 15. novembra savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņiem ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 662 2.21. apakšpunktu vakcinācijas sertifikāts personai tiek izsniegts, ja persona ir pilnībā vakcinējusies, proti, ja personai, kurai atbilstoši Eiropas Zāļu aģentūras vai līdzvērtīgu regulatoru reģistrētai vai Pasaules Veselības organizācijas atzītai vakcīnas lietošanas instrukcijai ir ievadīts pilnam vakcinācijas kursam ar konkrēto vakcīnu atbilstošs vakcīnu devu skaits un kurai ir pagājušas 14 dienas pēc pilna vakcinācijas kursa pabeigšanas, kā arī persona, kurai ar RNS testu ir apstiprināta inficēšanās ar SARS CoV-2 un ir ievadīta Eiropas Zāļu aģentūras vai līdzvērtīga regulatora reģistrēta vai Pasaules Veselības organizācijas atzīta viena vakcīnas deva un kurai no tās ievades ir pagājušas 14 dienas, vai persona, kurai ievadītas šajā punktā minēto vakcīnu jauktas devas atbilstoši Zāļu valsts aģentūras tīmekļvietnē publicētajai Covid-19 vakcinācijas rokasgrāmatai un kurai kopš vakcinācijas kursa pabeigšanas ir pagājušas 14 dienas (Noteikumu Nr. 662 2.16. apakšpunkts). Savukārt pārslimošanas sertifikātu var iegūt persona, kurai ir apstiprināta Covid-19 diagnoze, veicot RNS testu, un kurai kopš parauga ņemšanas datuma pirmā pozitīvā testa vienas saslimšanas epizodes ietvaros, nosakot SARS-CoV-2 vīrusa RNS, ir pagājušas 11 dienas, bet ne vairāk kā 180 dienas (Noteikumu Nr. 662 2.17. apakšpunkts).

Tādējādi minētā Rīkojuma Nr. 720 norma paredzēja, pirmkārt, pienākumu valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām līdz 2021. gada 15. novembrim vakcinēties un iegūt vakcinācijas sertifikātu, ja vien Rīkojuma Nr. 720 spēkā stāšanās brīdī tām jau nav iegūts derīgs vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. Otrkārt, tā paredz valsts un pašvaldību institūcijas (tai skaitā kapitālsabiedrības) darbiniekam vai amatpersonai no 2021. gada 15. novembra aizliegumu veikt darba pienākumus, ja līdz minētajam datumam attiecīgais sertifikāts nav iegūts.

Ar Ministru kabineta 2022. gada 7. janvāra rīkojumu Nr. 2 „Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojumā Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 2.2. punktu no 2022. gada 15. februāra Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkts izteikts šādā redakcijā: „valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņi ir uzrādījuši primārās vakcinācijas, balstvakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu". Proti, strīdus tiesību normā tika precizēti nepieciešamie sertifikāti dienesta vai darba pienākumu veikšanai valsts un pašvaldību institūcijās (tai skaitā kapitālsabiedrībās) atbilstoši Noteikumu Nr. 622 2022. gada 6. janvāra grozījumiem (Ministru kabineta 2022. gada 6. janvāra noteikumu Nr. 1 „Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumos Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" 1.1.-1.3. apakšpunkts)

[7] Attiecībā par Ministru kabineta pilnvarām ārkārtas situācijā konstatējams, ka Satversmes 62. pantā Ministru kabinetam ir noteiktas tiesības izsludināt izņēmuma stāvokli gadījumā, ja valsti apdraud ārējais ienaidnieks, vai ja valstī vai tās daļā ir izcēlies vai draud izcelties iekšējs nemiers, kurš apdraud pastāvošo valsts iekārtu. Taču Satversmes 62. pantā ārkārtējā situācija kā speciāls režīms nav minēta.

Atbilstoši Satversmes 64. pantā noteiktajam likumdošanas tiesības pieder Saeimai. Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents ir izsludinājis likumu „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli". Atbilstoši šī likuma 2. pantam tas nosaka kārtību, kādā izsludina un atceļ īpašu tiesisko režīmu – ārkārtējo situāciju vai izņēmuma stāvokli –, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības, to ierobežojumus, īpašos pienākumus un tiesiskuma nodrošināšanu šo tiesisko režīmu spēkā esamības laikā. Saskaņā ar minētā likuma 5. panta pirmo daļu ārkārtējo situāciju

izsludina Ministru kabinets.

Latvijas Valsts prezidents un likumdošanas varu, izpildvaru un tiesu varu īstenojošo valsts konstitucionālo orgānu vadītāji – Saeimas priekšsēdētājs, Ministru prezidents, Satversmes tiesas priekšsēdētājs un Augstākās tiesas priekšsēdētājs – kopsēdē ir atzinuši, ka ārkārtējas situācijas vadība ir Ministru kabineta uzdevums. Pārējie valsts konstitucionālie orgāni mūsu demokrātiskās valsts iekārtas noteiktās līdzsvara un atsvara sistēmas ietvaros, un sargājot Satversmes pamatprincipus, savu kompetenci un procedūras īsteno tā, lai tiktu nodrošināta ārkārtējās situācijas vadība (*Valsts prezidenta 2020. gada 23. marta paziņojuma Nr. 8 „Valsts konstitucionālo orgānu darbības pamatprincipi ārkārtējā situācijā" 6. punkts, https://likumi.lv/ta/id/313400-valsts-konstitucionalo-organu-darbibas-pamatprincipi-arkarteja-situacija*).

Arī tiesību eksperts – Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents Dr. iur. Jānis Pleps – ir norādījis, ka Ministru kabinets, izdodot attiecīgo rīkojumu, ir rīkojies atbilstoši likumam „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli", lai Satversmē noteikto pilnvaru ietvaros novērstu apdraudējumu, kas saistīts ar Covid-19 infekcijas izplatību (*Pleps J., Līce K., Meistere D. Vai Saeimas deputātiem un citu valsts konstitucionālo orgānu amatpersonām ir pienākums vakcinēties. Jurista Vārds, 02.11.2021., Nr. 44 (1206), 15.-21. lpp.*).

Vienlaikus jāpatur prātā, ka atbilstoši likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 10. panta pirmajā daļā noteiktajam Saeimas Prezidijs Ministru kabineta lēmumu par ārkārtējo situāciju vai par tādiem grozījumiem lēmumā par ārkārtējo situāciju, kuri nosaka papildu teritoriālos vai tiesību ierobežojumus, kā arī par izsludinātās ārkārtējās situācijas pagarināšanu nekavējoties iekļauj Saeimas sēdes darba kārtībā. No publiski pieejamās informācijas izriet, ka Saeima 2021. gada 14. oktobra sēdē nolēmusi atbalstīt Ministru kabineta lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 11. janvārim, lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, atbilstoši Rīkojumā Nr. 720 noteiktajam (*https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs_lmp.nsf/0/E1ADEA9A00B2EA9BC225876E004601EB?OpenDocument*).

Tādējādi tiesai nav šaubu, ka Ministru kabinets ir kompetents izsludināt ārkārtējo situāciju.

[8] Kā norādīts Rīkojuma Nr. 720 preambulā, tas izdots, pamatojoties uz Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkta „e" apakšpunktu, likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. pantu, 5. panta pirmo daļu un 6. panta pirmās daļas 1. punktu un otro daļu, 7. panta 1. punktu un 8. pantu, Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otro daļu.

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. panta pirmajā daļā ir skaidrots, ka ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Minētā likuma 8. panta otrajā daļā ir noteikts, ka, izsludinot ārkārtējo situāciju, Ministru kabinetam papildus šā panta pirmajā daļā minētajām tiesībām ir tiesības noteikt konkrētajā ārkārtējā situācijā nepieciešamus pasākumus, kas valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai vai pārvarēšanai paredzēti likumos, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju kompetenci valsts apdraudējuma novēršanā vai pārvarēšanā.

Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrajā daļā noteikts, ka Ministru kabinets nosaka epidemioloģiskās drošības pasākumus atsevišķu infekcijas slimību izplatības ierobežošanai. Savukārt saskaņā ar Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta pirmās daļas 3. punktu epidemioloģiskās drošības pasākumi aptver arī iedzīvotāju vakcināciju. Saskaņā ar Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta pirmo daļu Ministru kabinets ir pilnvarots noteikt infekcijas slimības, pret kurām iedzīvotāji ir obligāti vakcinējami, kā arī šīs vakcinācijas kārtību un vakcinējamo personu loku. Bet pandēmijas vai pandēmijas draudu gadījumā Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta trešajā daļā ir paredzētas Ministru kabineta tiesības noteikt papildu vakcināciju.

No minētajām normām secināms, ka ārkārtējās situācijas laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot fizisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Izsludinot ārkārtējo situāciju, Ministru kabinetam ir tiesības noteikt konkrētajā ārkārtējā situācijā nepieciešamus pasākumus, kas valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai vai pārvarēšanai paredzēti likumos. Ministru kabinetam ir pilnvarojums noteikt epidemioloģiskās drošības pasākumus atsevišķu infekcijas slimību izplatības ierobežošanai. Tādējādi tiesību normas paredz deleģējumu Ministru kabinetam noteikt nepieciešamos epidemioloģiskās drošības pasākumus infekcijas slimības Covid-19 izplatības ierobežošanai, arī ierobežojot fizisko personu tiesības un brīvības, tostarp noteikt pienākumu vakcinēties. Turklāt pandēmijas gadījumā Ministru kabinetam ir tiesības noteikt arī obligāto vakcināciju.

Tādējādi atzīstams, ka pārsūdzētais Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkts ir izdots, pamatojoties uz likumā noteiktu deleģējumu.

[9] Pieteikumā iebildumi par obligātu vakcināciju pamatoti arī ar iebildumiem par vakcīnu drošumu.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Regulas (EK) Nr. 726/2004, ar ko nosaka cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu reģistrēšanas un uzraudzības Savienības procedūras un izveido Eiropas Zāļu aģentūru, 14.-a panta 1. punkts paredz, ka pienācīgi pamatotos gadījumos nolūkā apmierināt pacientu neapmierinātās medicīniskās vajadzības tirdzniecības atļauju zālēm, kuru mērķis ir ārstēt, novērst vai medicīniski diagnosticēt slimības, kas stipri novājina vai apdraud dzīvību, var piešķirt pirms visaptverošu klīnisko datu iesniegšanas ar noteikumu, ka ieguvums no attiecīgo zāļu tūlītējas pieejamības tirgū atsver risku, kas saistīts ar to, ka joprojām ir nepieciešami papildu dati. Ārkārtas situācijās šādu zāļu tirdzniecības atļauju var piešķirt arī tad, ja nav nodrošināti visaptveroši pirmsklīniskie vai farmaceitiskie dati.

Slimību profilakses un kontroles centrs, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas, ir sniedzis skaidrojumu (*lietas 55.-59. lapa*), ka vakcīna tiek reģistrēta jeb apstiprināta tikai tad, ja ir saņemti uzticami zinātniski pierādījumi, ka tā atbilst visām Eiropas Savienības prasībām par vakcīnu iedarbīgumu, drošumu un kvalitāti. Vakcīnas nav iespējams reģistrēt Eiropas Zāļu aģentūrā, ja tām nav veiktas visas reģistrācijai nepieciešamās pārbaudes par efektivitāti, kvalitāti un drošumu. Līdz ar to visas vakcīnas, kuras ir saņēmušas reģistrācijas atļauju, ir pārbaudītas, ar tām ir veikti nepieciešamie klīniskie pētījumi par drošumu un efektivitāti, lai pārliecinātos par to ieguvumu un risku. Pēc jebkuru zāļu, tajā skaitā arī vakcīnu, reģistrēšanas Eiropas Savienība, Eiropas Zāļu aģentūra un katras Eiropas Savienības dalībvalsts zāļu aģentūras turpina rūpīgi uzraudzīt to drošumu. Saskaņā ar Eiropas Savienības izstrādāto nepārtrauktas Covid-19 vakcīnu Drošuma uzraudzības plānu, šo vakcīnu uzraudzība tiek veikta ievērojami intensīvāk, nekā citām zālēm, lai nodrošinātu jaunas drošuma informācijas ātru identificēšanu, apkopošanu un analīzi.

Pieteicējas iebildumi pamatā balstās vispārīgos apsvērumos par tirdzniecības atļauju piešķiršanas procesu, un pieteicēja nav norādījusi uz šajā procesā pieļautiem pārkāpumiem. Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Regulas (EK) Nr. 726/2004, ar ko nosaka cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu reģistrēšanas un uzraudzības Savienības procedūras un izveido Eiropas Zāļu aģentūru, 14.-a panta 3. punkts paredz, ka tirdzniecības atļaujas var piešķirt saskaņā ar šo pantu tikai tad, ja zāļu riska un ieguvuma samērs ir pozitīvs un pieteikuma iesniedzējs, visticamāk, spēj sniegt visaptverošus datus. Tādējādi vispārīgi apsvērumi par tirdzniecības atļauju piešķiršanas procesu nav pietiekami, lai atzītu, ka pieteicējas šaubas par zāļu riska un ieguvuma pozitīvo samēru ir pamatotas. Zāļu valsts aģentūras tīmekļa vietnē ir pieejami 2021. gada 27. oktobrī publicētie katras vakcīnas drošuma pārskati (*https://www.zva.gov.lv/lv/pacientiem-un-sabiedribai/zales/vakcinas-pret-covid-19/zinojumi-par-blaknem*), no kā var secināt, ka zāļu drošums joprojām tiek rūpīgi uzraudzīts.

Pieteicēja norāda par nepieļaujamību atsaukties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021. gada 8. aprīļa spriedumu apvienotajā lietā Nr. 47621/12

„Vavrička un citi pret Čehiju", jo lieta attiecoties uz standarta un rutīnas bērnu vakcīnām pret slimībām, kas ir labi pazīstamas un zināmas medicīnas zinātnē, bet ne uz vakcīnām, kurām ir izsniegta viena gada tirdzniecības atļauja ar nosacījumiem. Taču šis pieteicējas iebildums nav atzīstams par pamatotu, jo saskaņā ar minētā sprieduma 274. punktā norādīto Eiropas cilvēktiesību tiesa jau ir atzinusi, ka veselības aprūpes politikas jautājumi principā iekļaujas nacionālo iestāžu rīcības brīvības robežās, jo tās ir vislabākajā situācijā, lai novērtētu prioritātes, resursu izmantošanu un sociālās vajadzības. Konkrētajā situācijā neatliekamā sociālā vajadzība ir nesalīdzināmi lielāka, tāpēc arī iespējas paredzēt obligātu vakcināciju ir plašākas.

Pieteicēja nav norādījusi uz kādiem īpašiem apstākļiem, kuru rezultātā varētu tikt apdraudēta tieši viņas veselība. Tomēr ir būtiski, ka atbilstoši Noteikumu Nr. 662 219. punktā noteiktajam, ja personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls atlikt vakcināciju pret Covid-19 uz noteiktu laiku, klīniskās universitātes slimnīcas speciālists var sniegt atzinumu par nepieciešamību atlikt personas vakcināciju pret Covid-19, norādot termiņu vakcinācijas atlikšanai. Ja nepieciešams, var sasaukt klīniskās universitātes slimnīcas speciālistu konsīliju, lai sniegtu atzinumu par vakcinācijas atlikšanu un vakcinācijas atlikšanas termiņu. Līdz ar to tiesību normās ir paredzēts mehānisms, lai noskaidrotu, vai konkrētā gadījumā personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls atlikt vakcināciju.

Tiesību normās ir paredzēts kompensācijas mehānisms. Pirmkārt, Noteikumu Nr. 662 216. punktā noteikts, ka visus izdevumus, kas saistīti ar Covid-19 vakcināciju, tās organizēšanu, pārraudzību un kontroli, vakcīnu iegādi, medicīniskās dokumentācijas noformēšanu, vakcīnu ievadīšanu, kā arī ar vakcinācijas izraisīto komplikāciju (blakusparādību) ārstēšanu, finansē no valsts pamatbudžeta. Otrkārt, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 49.[7] panta pirmajā daļā ir noteikts, ka Ministru kabinets atbilstoši Ārstniecības riska fonda atlīdzības izmaksas principiem un apmēriem nosaka kompensācijas piešķiršanas un izmaksas kārtību, ja vakcinācijas pret Covid-19 infekciju izraisīto blakusparādību dēļ nodarīts smags vai vidēji smags kaitējums pacienta veselībai vai dzīvībai, kā arī kārtību, kādā atlīdzina ar ārstniecību saistītos izdevumus, ja tā bijusi nepieciešama, lai novērstu vai mazinātu nodarītā smagā vai vidēji smagā kaitējuma sekas.

Pieteicēja atsaucas uz Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2021. gada 27. janvāra rezolūcijas Nr. 2361 (2021) „Covid-19 vakcīnas: ētiskie, tiesiskie un praktiskie apsvērumi" (*https://pace.coe.int/en/files/29004/html*) 7.3.1. un 7.3.2. apakšpunktu, tomēr tā nav juridiski saistoša.

Pieteicēja atsaucas uz Eiropas Padomes Bioētikas Komisijas 2021. gada 4. maijā publiskoto paziņojumu par cilvēktiesību apsvērumiem attiecībā uz „vakcīnu pasēm" un „līdzīgiem dokumentiem" (*https://rm.coe.int/dh-bio-2021-7-final-statement-vaccines-e/1680a259dd*), tomēr no tajā norādītā izriet galvenokārt tas, ka vakcinācijas sertifikātu un pārslimošanas sertifikātu izmantošana ir rūpīgi vērtējama.

[10] Administratīvā procesa likuma 13. pantā ir noteikts, ka labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam. Būtiski privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 1. punktam iestāde lemj par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi. Vērtējot, vai pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis, tiesa noskaidro, vai tā pamatā ir apstākļi un argumenti, kādēļ tas vajadzīgs, proti, vai ierobežojums ticis noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad (*Satversmes tiesas sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 9. punkts*).

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" mērķis ir nodrošināt nacionālo drošību valsts apdraudējuma gadījumā (*likuma 1. pants*). Ārkārtējo situāciju var izsludināt tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās draudiem vai kritiskās infrastruktūras apdraudējumu, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība (*likuma 2. panta otrā daļa*). Rīkojuma Nr. 720 mērķis ir apturēt straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazināt novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību (rīkojuma ievads). Tādējādi konkrētā ierobežojuma leģitīmais mērķis ir nodrošināt nacionālo drošību valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu (epidēmiju), kuras rezultātā ir būtiski apdraudēta cilvēku veselība un dzīvība, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību. Tiesas vērtējumā šis mērķis nav pretējs Satversmē vai citos normatīvajos aktos ietvertajām tiesību normām. Gluži pretēji, tas atbilst gan Satversmes 116. pantā, gan 1997. gada 4. aprīļa Konvencijas par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā: Konvencija par cilvēktiesībām un biomedicīnu 26. pantā ietvertajiem mērķiem, kuru sasniegšanai pamattiesības var tikt ierobežotas.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka vakcinācijas pienākums ir nacionālo iestāžu atbilde uz neatliekamu sociālo vajadzību aizsargāt peronu un sabiedrības veselību pret attiecīgajām slimībām (*ECT 2021. gada 8. aprīļa sprieduma lietā „Vavrička un citi pret Čehiju" 284. punkts*).

Atbilstoši tiesību akta projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumos Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"" sākotnējās ietekmes (*ex-ante*) novērtējuma ziņojumā (anotācijā) sniegtajam skaidrojumam (*https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/03719be2-3585-4b91-b2d4-f7f840e08b3e*) darbiniekiem, atrodoties darba vietā, ir augsts risks inficēties no kolēģiem, klientiem, apmeklētājiem. Tāpat viņiem ir augsts risks inficēties, dodoties uz darbu ar sabiedrisko transportu. Tādēļ visiem klātienē strādājošajiem darbiniekiem ir nepieciešams vakcinēties, lai pasargātu sevi no ilgstošas darbnespējas un iespējas izplatīt infekciju tālāk – kolēģiem, kā arī ārpus darba loka. Savukārt, attiecībā uz valsts pārvaldes darbiniekiem, papildus jāņem vērā, ka valsts pārvaldē ir ierobežots darbinieku resurss, tādēļ ikviena darbinieka ilgstoša slimošana ietekmē valsts pārvaldei noteikto funkciju izpildi. Lai varētu aizvietot kolēģus, kā arī būt gataviem strādāt krīzes situācijās, visiem valsts pārvaldes darbiniekiem jābūt vakcinētiem, lai arī ikdienā daļai ir iespēja strādāt attālināti.

No minētā izriet, ka ierobežojuma mērķis nav atstādināt darbinieku (amatpersonu) no darba vai amata pienākumu veikšanas, bet gan nodrošināt pēc iespējas drošus darba apstākļus. Jo darba apstākļi būs drošāki, jo mazāk personu saslims, tādējādi tiks veicināts gan mērķis apturēt straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi, gan mērķis nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību. Tiesas vērtējumā šis mērķis atbilst gan Satversmes 116. pantā, gan 1997. gada 4. aprīļa Konvencijas par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā: Konvencija par cilvēktiesībām un biomedicīnu 26. pantā ietvertajiem mērķiem, kuru sasniegšanai pamattiesības var tikt ierobežotas.

[11] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 2. punktam iestāde lemj par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai.

No Apvienotās Karalistes Veselības drošības aģentūras 44. nedēļas Covid-19 vakcīnu uzraudzības ziņojuma (*https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/*

uploads/attachment_data/file/1031157/Vaccine-surveillance-report-week-44.pdf) izriet, ka vairākos pētījumos ir pierādīta vakcīnu efektivitāte, aizsargājot pret infekciju. Neinficētas personas vīrusu nepārnes, tādējādi vakcīnas efektīvi novērš transmisiju. Transmisija tiek samazināta arī tad, ja vakcinēta persona tomēr ir inficējusies, jo ir samazināts vīrusa izplatības ilgums un pakāpe. Divu vakcīnu devu aizsardzība pret simptomātisku Covid-19 Delta varianta infekciju ir 65-70 % AstraZeneca AB vakcīnai „Vaxzevria", kā arī 80-95% BioNTech Manufacturing GmbH vakcīnai „Comirnaty" un Moderna Biotech Spain, S.L. vakcīnai „Spikevax". Visu trīs vakcīnu efektivitāte pret hospitalizāciju arī Delta varianta gadījumā ir virs 90%. Tas pats attiecas uz mirstību.

No Amerikas Savienoto Valstu Slimību kontroles un profilakses centra zinātniskā apraksta par Covid-19 vakcīnām un vakcināciju

(https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/fully-vaccinated-people.html) izriet, ka ASV Covid-19 vakcinācijas programma ir ievērojami samazinājusi slimības slogu Amerikas Savienotajās Valstīs, novēršot smagu slimību pilnībā vakcinētiem cilvēkiem un pārtraucot transmisijas ķēdes. Norādīts, ka vakcīnas samazina vīrusa pārnesi pat Delta varianta gadījumā, jo vakcinētas inficētās personas ir infekciozas īsāku laiku.

Lai gan ir pētījumi, ka arī vakcinētās personas var nodot vīrusu tālāk (*piemēram, Community transmission and viral load kinetics of the SARS-CoV-2 delta (B.1.617.2) variant in vaccinated and unvaccinated individuals in the UK: a prospective, longitudinal, cohort study // The Lancet Infectious Diseases, 29.10.2021.*), zinātniskajā literatūrā norādītais kopumā tomēr apliecina, ka vakcinācija samazina infekcijas izplatību, kā arī hospitalizācijas un nāves risku. Tādējādi vakcinācija aizsargā gan personu pašu, gan šīs personas līdzcilvēkus.

Slimību profilakses un kontroles centrs ir norādījis (*lietas 60.-62. lapa*), ka, vakcinējot jaunus cilvēkus un visus, kuriem nav hroniskas saslimšanas, samazinās infekcijas izplatība populācijā, tostarp riska grupas pacienti un cilvēki, kuriem vakcīna neizveido pietiekamu aizsardzību, būs pasargāti no inficēšanās un smagas saslimšanas un nāves.

[12] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 3. punktam iestāde lemj par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses. Atbilstoši juridiskajā literatūrā norādītajam, ja tiek secināts, ka attiecīgo mērķi tikpat efektīvi var sasniegt ar citu - mazāk ierobežojošu vai mazāk resursus patērējošu līdzekli - attiecīgais līdzeklis ir jānomaina (*Briede J., Levits E. Administratīvā procesa likuma 66. panta komentārs. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J.(Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 645. lpp.*).

Saskaņā ar Rīkojuma Nr. 720 5.1.1. apakšpunktu darba devējam ir jānodrošina darbiniekiem (amatpersonām) attālinātā darba iespējas, ja darba specifika to pieļauj. Taču saskaņā Noteikumu Nr. 662 111.1. apakšpunktu pirmsskolas izglītības programmā izglītības process ir īstenojams tikai klātienē (izņemot šo noteikumu 109.1. apakšpunktā minēto gadījumu). Noteikumu Nr. 662 109.1. apakšpunktā noteikts, ka izglītības iestādēs (izņemot koledžas un augstskolas) izglītības procesu atbilstoši izglītības iestādes vadītāja ar dibinātāju saskaņotam lēmumam (valsts vai valsts augstskolu dibinātas vispārējās un profesionālās izglītības iestādes vadītājs pieņem lēmumu bez saskaņošanas ar dibinātāju) un izglītības iestādē noteiktajai kārtībai īsteno attālināti pirmsskolas (obligātajā vecumā esošajiem izglītojamiem), pamata un vidējās izglītības pakāpes izglītojamam, ja viņam noteikta mājas karantīna, kā arī ja izglītības programmas īstenošanas vietā ir izsludināta karantīna. No minētā izriet, ka tikai gadījumā, ja izglītības īstenošanas vietā ir izsludināta karantīna vai izglītojamajam ir noteikta mājas karantīna, ir pieļaujams pirmsskolas izglītības programmas īstenošana attālināti.

Attiecībā par regulāru testēšanu un citu epidemioloģisko drošības prasību ievērošanu no Slimību profilakses un kontroles centra sniegtās informācijas (*lietas 55.-59. lapa*) izriet, ka epidemioloģiskās drošības pasākumi nav tik efektīvi, lai zustu vajadzība vakcinēties.

Slimību profilakses un kontroles centrs ir sniedzis skaidrojumu, ka epidemioloģiskās drošības pasākumi nav pietiekami efektīvs līdzeklis nekontrolētas infekcijas slimības izplatības gadījumā, vēl jo vairāk, ja valstī nav sasniegta nepieciešamā vakcinācijas aptvere. To pierādīja epidemioloģiskā situācija valstī, kas pasliktinājās tik strauji, ka valdība bija spiesta izsludināt ārkārtējo situāciju gan medicīnā, gan valstī un noteikt mājsēdes režīmu. Vakcināciju nevar aizstāt ar testēšanu, jo testēšana nesniedz imunitāti pret attiecīgo infekcijas slimību, kā to dara vakcinācija. Tests var tikt izmantots tikai kā papildu piesardzības pasākums Covid-19 izplatības risku mazināšanai. Riska pakāpe testētām un vakcinētām, pārslimojušām personām nav salīdzināma, jo cilvēkam, kuram ir iestājusies imunitāte pret SARS-CoV-2 vīrusu, drošības, aizsardzības līmenis palielinās, bet risks inficēties ļoti ievērojami samazinās.

Attiecībā par distancēšanos, sejas masku lietošanu, aizsargbarjeru nodrošināšanu darba vietās, un roku dezinfekciju Slimību profilakses un kontroles centrs ir norādījis, ka šie epidemioloģiskās drošības pasākumi nekontrolētas infekcijas slimības izplatības gadījumā un zemas vakcinācijas aptveres gadījumā nav pietiekoši, lai ierobežotu vīrusa izplatību. Arī to pierādīja jau minētā straujā epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanās. Nefarmaceitisko sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu (sejas maskas, distancēšanās, roku dezinfekcija u. c.) lietošana ir daļa no visaptverošiem profilakses pasākumiem un ir būtiska, tomēr nesniedz imunitāti pret attiecīgo infekcijas slimību, kā to dara vakcinācija.

Par pieteicējas argumentu par pozitīvo Covid-19 antivielu testu konstatējams, ka pieteicēja ir iesniegusi tiesai testēšanas pārskatu par antivielām (*lietas 47. lapa*), no kura izriet, ka pieteicējai 2021. gada 21. oktobrī ir konstatēts pozitīvs antivielu pret SARS-COV-2 vīrusu rezultāts. Tomēr norādāms, ka saskaņā ar Zāļu valsts aģentūras sniegto informāciju antivielu līmeņa daudzuma organismā noskaidrošana vien nesniedz pilnu informāciju par nodrošināto aizsardzību pret Covid-19, jo aizsardzībai vienlīdz svarīgas ir gan antivielas, gan organisma šūnu radīta imunitāte (*sk.* https://www.zva.gov.lv/lv/jaunumi-unpublikacijas/jaunumi/ko-nozime-antivielu-esamiba-organisma-pec-vakcinacijas-skaidro-zaluvalsts-agentura).

Lai gan pasaulē ir pieejami dažādi testi antivielu noteikšanai jeb seroloģiskie testi, šos testus izmanto, lai noskaidrotu, vai cilvēks jau iepriekš bijis inficēts ar Covid-19. Ar testiem vērtē antivielu veidošanu pret vienu vai diviem vīrusa proteīniem – pret pīķa proteīnu (jeb S proteīnu) vai nukleokapsīdu. Pozitīvs tests, nosakot antivielas pret pīķa proteīnu, var norādīt gan uz jau iepriekš iegūtu infekciju, gan uz saskaršanos ar vakcīnu. Līdzšinējie zinātniskie atklājumi un pieejamie antivielu testi nepierāda, ka indivīds nav infekciozs un nevar pārnēsāt vīrusu. Pozitīvs antivielu testa rezultāts var būt pierādījums pagātnē pārslimotai infekcijai, taču nesniedz nekādu norādi par infekcijas norises laiku, kā arī tas nevar izslēgt šobrīd esošu infekciju. Pēc antivielu klātbūtnes nav iespējams spriest, kad cilvēks ir pārslimojis Covid-19, tādējādi tas neatbilst konceptam par pozitīva testa derīguma termiņu (180 dienas). Savukārt Covid-19 vakcīnas cilvēka organismā stimulē gan antivielu veidošanos, gan šūnu imunitāti, kurā iesaistītas tādas šūnas kā citotoksiskie T limfocīti jeb galētājšūnas un līdzētājšūnas, un abi šie imunitātes pamata mehānismi ir vienlīdz nozīmīgi kopējai aizsardzībai pret saslimšanu ar Covid-19 (*https://www.spkc.gov.lv/lv/jaunums/aizsardzibai-pretkoronavirusu-nepieciesamas-gan-antivielas-gan-sunu-imunitate*).

Līdzīga informācija ir norādīta arī Eiropas Komisijas mājaslapā, proti, Eiropas Savienības regulējumā par digitālo Covid-19 sertifikātu noteikts, ka pārslimošanas sertifikātus (tie apliecina, ka persona ir pārslimojusi Covid-19 infekciju) drīkst izsniegt tikai pēc pozitīva nukleīnskābes amplifikācijas testa (NAAT), piemēram, pēc reversās transkripcijas polimerāzes ķēdes reakcijas testa, jo pašreizējais zinātnes atziņu līmenis neļauj izsniegt pārslimošanas sertifikātus, pamatojoties uz antivielu testiem. Proti, pats antivielu pastāvēšanas fakts un to daudzums nevar tikt interpretēts kā tieša norāde uz aizsargājošu imunitāti, un nepastāv dažādu antivielu testu salīdzinājums un kritēriji Eiropas Savienības mērogā. Lai arī pozitīvs antivielu testa rezultāts var liecināt par agrāku infekciju, tas nesniedz nekādu informāciju par infekcijas laiku. Līdz ar to nav iespējams noteikt pārslimošanas sertifikāta derīguma periodu. Lai arī antivielu testi sniedz dažus pierādījums par imūnreakciju, nav zināms, vai antivielas nodrošina pietiekamu aizsardzību un cik ilga tā varētu būt. Var būt arī tā, ka drīz pēc pozitīva antivielu testa antivielas vairs neuzrādās. Tāpat arī vēl nav zināms, vai antivielas, ko var atklāt ar pašlaik izmantotajiem komerciālajiem testiem, aizsargātu no inficēšanās ar jauniem SARS-CoV-2 variantiem. Ir ļoti daudz antivielu testu, un ir ārkārtīgi grūti salīdzināt to rezultātus (https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eucitizenship/movement-and-residence/eu-digital-covid-certificate-vaccinations-andtravel-restrictions_lv).

Nav noliedzams fakts, ka, strauji izplatoties Covid-19 vīrusa Omikrona paveidam, arī vakcinētas personas nav pasargātas no saslimšanas un ir apstiprinājies, ka arī vakcinētas personas spēj pārnest vīrusu citām personām. Tomēr saslimšanas risks ir ievērojami mazāks, ja persona ir vakcinējusies - vakcinācija pasargā no smagas slimības gaitas, hospitalizācijas un nāves. Atbilstoši Eiropas Slimību un profilakses kontroles centra norādēm vakcinācija joprojām ir būtisks elements attiecībā uz Covid-19 vīrusa Delta un Omikrona variantu izplatību un to izraisīto seku mazināšanu

(*https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-omicron-risk-assessment-further-emergence-and-potential-impact*). Lai gan ir pētījumi, ka arī vakcinētās personas var nodot vīrusu tālāk (*piem., Community transmission and viral load kinetics of the SARS-CoV-2 delta (B.1.617.2) variant in vaccinated and unvaccinated individuals in the UK: a prospective, longitudinal, cohort study//The Lancet Infectious Diseases, 29.10.2021., https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(21)00648-4/fulltext*), šobrīd zinātniskajā literatūrā norādītais kopumā tomēr liecina, ka vakcinācija samazina infekcijas izplatību, kā arī hospitalizācijas un nāves risku.

Arī statistikas dati apliecina, ka šobrīd vakcinētie cilvēki ir vairāk pasargāti no saslimšanas vispār un smagas slimības gaitas saslimšanas gadījumā (*https://www.spkc.gov.lv/lv/jaunums/dati-apliecina-ka-primara-vakcinacija-joprojam-labi-aizsarga-pret-smagu-saslimsanu-hospitalizaciju-un-navi; https://www.spkc.gov.lv/lv/jaunums/balstvakcinacija-48-reizes-vairak-pasarga-no-nonaksanas-slimnica*). Turklāt inficēto skaits turpināja pieaugt līdz pat 2022. gada februāra vidum, bet stacionēto cilvēku skaits vēl turpināja pieaugt arī 2022. gada februāra trešajā nedēļā (*https://www.spkc.gov.lv/lv/covid-19-statistika*).

Tādējādi vakcinācija pret Covid-19, neatkarīgi no dominējošā vīrusa varianta Latvijā, bija būtiska, lai mazinātu straujo Covid-19 infekcijas izplatību, nepieļautu veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību.

Ievērojot minēto, nav pamata atzīt, ka pārsūdzētās tiesību normas leģitīmo mērķi tikpat efektīvi var sasniegt ar citiem, mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, uz ko norādījusi pieteicēja.

[13] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 4. punktam iestāde lemj par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Tā kā pieteicēja nav vakcinēta, tad pastāv lielāka iespēja gan pieteicējai pašai saslimt un tikt hospitalizētai, gan saslimšanas gadījumā pārnest vīrusu uz citām personām un palielināt hospitalizēto skaitu slimnīcās, tādejādi, iespējams, palielinot saslimstības ķēdi un apgrūtinot iegūt pūļa imunitāti, kā arī sasniegt Rīkojuma Nr. 720 mērķi. Nav noliedzams, ka vīrusa nekontrolētas izplatības apstākļos inficēties var arī vakcinētie, bet lielākoties viņi ir pasargāti no smagas slimības gaitas un Covid-19 izraisītas nāves. Cilvēki, kas pabeiguši pilnu vakcinācijas kursu, slimnīcās nonāk daudz retāk. Kā norāda Slimību profilakses un kontroles centrs (*lietas 60.-62. lapa*), vakcinēts cilvēks parasti ir infekciozs daudz īsāku laiku nekā nevakcinēts cilvēks, tādēļ arī vakcinēti cilvēki rada mazāku risku inficēties citiem. Palielinoties vakcinēto cilvēku skaitam, ievērojami samazināsies vīrusa izplatība sabiedrībā.

Jāņem vērā, ka vakcīnas mērķis ir uzlabot personas imunitāti pret infekcijas slimību, tādejādi samazinot risku smagai slimības gaitai, hospitalizācijai un nāvei, jo vakcīna pilnībā nepasargā no saslimšanas. Loģiski, ka, jo vairāk personas vakcinēsies, jo statistikas datos parādīsies arī lielāks skaits vakcinēto cilvēku, kuri ir inficējušies ar Covid-19 infekciju, taču tas neapliecina, ka vakcinēti cilvēki vīrusu izplata četras reizes vairāk kā tas ir nevakcinētu cilvēku gadījumā.

Tā kā ierobežojuma mērķis nebija atstādināt pieteicēju no darba pienākumu veikšanas, bet gan nodrošināt pēc iespējas drošus darba apstākļus, tad sabiedrības ieguvums no ierobežojuma apstākļos, kad pastāv nepieciešamība samazināt cilvēku savstarpējo saskarsmi, lai tādējādi aizsargātu sabiedrības veselību un nodrošinātu nepārtrauktību valsts pārvaldē, ir lielāks nekā pieteicējai radītās nelabvēlīgās sekas.

[14] Pieteicēja norāda uz Satversmes 91. panta pārkāpumu, jo publiskajā sektorā nodarbinātie tiek diskriminēti un bez objektīva pamatojuma nostādīti nelabvēlīgākā stāvoklī nekā privātajā sektorā nodarbinātie.

Satversmes 91. pants noteic: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.” Tajā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti principi: vienlīdzības princips – pirmajā teikumā – un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9. punktu*).

Vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2001. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2000-07-0409 secinājumu daļas 1. punktu un 2008. gada 29. decembra sprieduma lietā Nr. 2008-37-03 7. punktu*).

Savukārt diskriminācijas aizlieguma principa funkcija ir noteiktos gadījumos ierobežot atšķirīgās attieksmes attaisnojumu abās salīdzināmajās situācijās. Tas aizliedz atšķirīgu attieksmi nevis vispār, bet gan tikai nedaudzos, stingri definētos gadījumos, kad atšķirība pamatojas uz aizliegtajiem kritērijiem (*Briede J., Levits E. Administratīvā procesa likuma 6. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 135.lpp.*). Ja atšķirīgā attieksme pamatota ar kādu no kritērijiem, kas iekļauti diskriminācijas aizliegumā, tad atšķirīgās attieksmes attaisnojums vai nu vispār nav iespējams, vai arī tas ir iespējams tikai izņēmuma gadījumā. Ja atšķirīgā attieksme balstās uz jebkuru citu kritēriju, tad pietiek pamatot, ka tai ir saprātīgi iemesli, ka tai ir leģitīms mērķis un ka tā ir samērīga (*Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 98. lpp.*).

No lietas apstākļiem neizriet, ka pieteicējas tiesības ir ierobežotas, pamatojoties uz kādu aizliegto kritēriju (nedz vakcinācija, nedz personas nodarbinātība valsts vai pašvaldības institūcijā par tādu nav uzskatāma). Līdz ar to pieteicējas norādītie apsvērumi ir vērtējami vienlīdzības principa, nevis diskriminācijas aizlieguma principa kontekstā. Tiesa iepriekš ir vērtējusi valsts un pašvaldību institūcijās strādājošo darba specifiku, kā arī konkrētā ierobežojuma mērķi un atbilstību, secinot, ka šo personu pienākums vakcinēties ir samērīgs.

Turklāt jāņem arī vērā, ka sākotnēji uz pārējiem darba devējiem attiecās Rīkojuma Nr. 720 5.7. apakšpunkts (*vēlāk tika svītrots*), kas paredzēja, ka darba devējs, veicot tiesību normā noteikto izvērtējumu, pieprasa, lai darbiniekam (amatpersonai) būtu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts: 1) ja darbinieks (amatpersona) darba (amata) pienākumu pildīšanas laikā ir tiešā saskarsmē ar klientiem, nonāk fiziskā kontaktā vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem no klienta vai vairāki darbinieki (amatpersonas) darba (amata) pienākumus veic ilgstošā savstarpējā saskarsmē, nonāk fiziskā kontaktā vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem; 2) ja darbiniekam (amatpersonai) ir paaugstinātas iespējas inficēties, atrodoties tiešā saskarsmē un kontaktējoties ar lielu skaitu personu, kuru veselības stāvoklis nav zināms; 3) ja darbinieka (amatpersonas) klātienes darba (amata) pienākumi ir kritiski svarīgi sabiedrībai, kā arī uzņēmuma vai iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšanai. Atbilstoši Rīkojuma Nr. 720 5.7.[1] apakšpunktā noteiktajam (*redakcijā no 2021. gada 20. oktobra līdz 2022. gada 17. janvārim*) no 2021. gada 15. decembra darbiniekiem, tostarp brīvprātīgajiem un personām ar ārpakalpojuma līgumiem, kuri nav minēti šā Rīkojuma Nr. 720 5.7. apakšpunktā un kuri veic darba pienākumus klātienē, nepieciešams vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. Savukārt atbilstoši Rīkojuma Nr. 720 5.7.[1] apakšpunktā noteiktajam (*redakcijā no 2022. gada 18. janvāra*) darbiniekiem, tai skaitā brīvprātīgajiem un personām ar ārpakalpojuma līgumiem, kuri nav minēti šā Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā un kuri veic darba pienākumus klātienē, nepieciešams uzrādīt primārās vakcinācijas, balstvakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu.

Tādējādi atbilstošs sertifikāts tika prasīts plašākam personu lokam nekā tikai valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību)

darbiniekiem un amatpersonām.

Lai arī privātajā sektorā vispārīgi ir pieļauta iespēja strādāt attālināti, kamēr publiskajā sektorā šajos jautājumos rīcības brīvības nav, šāda atšķirība, kā jau minēts iepriekš, ir attaisnojama ar mērķi nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, kas panākams vien stimulējot attiecīgajā sektorā nodarbinātos vakcinēties. Šai sakarā ir būtiski arī tas, ka publiskajā sektorā atalgojums tiek maksāts no publiskajiem līdzekļiem. Publisko līdzekļu avots ir sabiedrība. Tādēļ no publisko līdzekļu saņēmējiem var tikt prasīta rīcība sabiedrības labā. Tas izriet no šo saņēmēju atbildības sabiedrības priekšā.

[15] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secina, ka Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktā paredzētais pienākums vakcinēties ir noteikts saskaņā ar likumu, tam ir leģitīms mērķis – neatliekama sociāla vajadzība aizsargāt citu cilvēku tiesības – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistās ar infekcijas izplatības ierobežošanu, vienlaikus sabiedrības interesēs nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, un tas ir samērīgs, proti, likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti un nepieciešami leģitīmā mērķa sasniegšanai, kā arī šo mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Izvērtējot lietas apstākļus, tiesa atzīst, ka labums, ko iegūst sabiedrība, nosakot vakcinēšanās pienākumu, ir lielāks par personas tiesībām nodarīto zaudējumu.

[16] Apkopojot minēto, tiesa secina, ka pārsūdzētais Rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkts attiecībā pret pieteicēju ir atzīstams par tiesisku un pamatotu. Tādēļ pieteicējas pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. pantu un 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.3. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas.

Tiesnese S. Pone